



Binuod marahil ni Ecclesiastes ang diwa ng kanyang kaisipan sa bersikulong ito sa kabanata 3: “Ginawa ng Diyos ang bawat bagay na angkop sa kanyang kapanahunan; subalit inilagay din niya sa ating mga puso ang kawalang-hanggan, kahit na hindi natin kayang intindihin ang kabuluhan ng Diyos mula sa simula hanggang katapusan (3:11-14; 8:16-17).

Panginoon ng sansinukob ang taong nilikhang kalarawan ng Diyos. Gayunman, taga-paglingkod lamang siyang gawa sa putik *na pinatawan ng mabigat na gawaing palaging maghanap*. Hindi makatotohanang isipin na lubos na mabibigyang-linaw ng tao balang araw ang kahulugan ng kanyang buhay o ganap na malulutas ang mga tensiyon at mga problemang wumawasak sa sangkatauhan.

Nabuhay si Ecclesiastes sa ikatlong dantaon bago kay Kristo, nang umabot ang kulturang Griyego sa bansang Judio. Ang patuloy na pag-unlad ng sibilisasyong Griyego ay bunga ng tiwala nito sa walang-hanggan kakayahan ng pag-iisip ng tao. Pinagsikapang ipaliwanag ng mga pilosopong Griyego ang lahat ng hiwaga ng kapalaran ng tao (at alam natin na ang layunin pa ring ito ang pinakapuso ng makataong pilosopiya ng Kanluran).

Hindi pinaniniwalaan ni Ecclesiastes ang optimismong ito: tayo’y nasa mundong ang lahat ay nakaliligalig. Sikapin nating damhin ang misteryo ng Diyos at ang bigat ng kanyang katahimikan; ang tao ay nilalang na may hangganan at kamatayan.

Huwag nating ipagkamali ang itsura sa katunayan ng karunungan. Masiyahan sa ganap na pagsasabuhay ng kasalukuyan, sa pagsisikap na malutas ang mga suliranin sa abot ng ating makakaya. Matutunang pakinabangan ang mga kagalakang inilaan sa atin ng Diyos sa araw na ito at ipaubaya ang iba sa kanyang kagandahang-loob.

Laging sinisikap magpaliwanag ng relihiyon at magbigay ng mas nakakapanatag na pananaw kung bakit tayo umiiral. Hindi hinihingi ni Ecclesiastes ang ganitong layunin. Nang panahong iyon, pinaniniwalaan ng mga relihiyosong tao na ginagantimpalaan ng Diyos ang mabubuti at pinarurusahan ang masasama dito sa ibaba. Nag-aalinlangan pa rin si Ecclesiastes. Bagamat tinatanggap niya na ipinakikita ng mga utos ng Diyos ang daan, isinasaalang-alang niya ang katahimikan at waring pagkawala ng Diyos.

Ginawa ng sumulat ng aklat na ito sa ikatlong dantaon bago kay Kristo ang gaya ng ginagawa ngayon ng maraming manunulat at makata: ang paggamit ng pangalan sa panulat o inimbentong pangalan para sa kanilang mga sinulat. Inilahad niya ang kanyang aral na parang kay Haring Solomon na anak ni David. Kilala si Solomon sa pagkakaroon ng malawak na kaalaman sa karunungan ng tao. Pero yamang siya mismo’y binigyan ng tungkuling turuan ang nagkaka-tipong mga mananampalataya (ito ang kahulugan ng Ecclesiastes), parehong ginamit ng mga naglimbag ng aklat na ito ang dalawang salita: Ecclesiastes at Solomon.

**Wala, walang kahulugan**

**1** • <sup>1</sup> Mga salita ng Guro, anak ni David at hari ng Jerusalem:

<sup>2</sup> Walang katuturan ang lahat – sabi ng Guro – wala, walang katuturan!

<sup>3</sup> Ano ang pakinabang ng tao sa lahat ng gawang pinaghirapan niya sa ilalim ng araw?

<sup>4</sup> Nagsisialis at nagsisirating ang mga salinlahi, pero nananatili ang lupa magpakailanman. <sup>5</sup> Sumisikat ang araw, lumulubog at nagmamadali patungo sa dakong muli niyang sisikatan. <sup>6</sup> Umiihip patimog, bumabaling pahilaga, paikut-ikot lamang ang hangin, at muling umiihip pagkaraan ng mga pagpapaikut-ikot.

<sup>7</sup> Patungo sa dagat ang lahat ng ilog, ngunit di napupuno ang dagat. Sa lugar na pinagmulan nagbabalik ang mga ilog.

<sup>8</sup> Nakasasawa ang lahat ng salita, at nagwawakas ang pananalita; ngunit kailanma’y di nasiyahan ang mata sa nakita nito o ang tainga sa narinig nito.

<sup>9</sup> Mangyayari uli ang nangyari noong una; gagawin uli ang ginawa na noon – walang bago sa ilalim ng araw.

<sup>10</sup> Sasabihin nila sa iyo: “Tingnan mo’t bago ito!” kahit na iyon ay mga dantaon na rin.

• **1.1** *Walang kabuluhan ang lahat* – Nasanay na tayo sa matandang salin ng bersikulong ito: *Banidad ng mga banidad, ang lahat ay banidad*. Sa katunayan, ang unang salita ng aklat ay nanga-ngahulugan sa Hebreo ng isang hibla ng dayami. Wala itong bigat at napapawid ng pinakamahinang ihip ng hangin, kaya isa itong banidad, isang wala. Pero ito rin ay ang humuhulagpos sa ating hawak: ang hinaharap na walang katiyakan at di-totoo, o anumang hindi nakasisiya sa ating espiritu, at hindi natin ito mapagtatayuan ng kahit ano; ito’y “nakaliligalig,” ito’y “walang kabuluhan.”

Ang pananalitang ito sa aklat ay inuulit na parang sagot sa isang kanta, pero iba’t iba ang kahulugan ayon sa pagkakagamit: kaya kailangang dumulog tayo sa iba’t ibang pagsasalang ito.

*Walang bago sa ilalim ng araw*. Nakita ng mga propeta ang mundong inihahatid ng Diyos tungo sa isang masayang hinaharap. Sa kabilang dako naman, iniisip ng iba na inuulit lamang ng mundo ang pareparehong mga pangyayari sa pagkakasunud-sunod ng mga kaharian, digmaan, tagumpay at kabiguan. Para sa kanila, walang nangyayaring talagang bago at makapagbibigay-kaganapan sa mga hangarin ng sangkatauhan.

Ang tanging magagawa lamang ng may ganitong

<sup>11</sup> Hindi na nagugunita pa ang mga nauna, at ang mga darating ay hindi rin magugunita pa ng susunod sa kanila.

**Wala ring katuturan kahiman ang karunungan**

<sup>12</sup> Ako, ang Guro, ay naging hari ng Israel sa Jerusalem. <sup>13</sup> Ibinuhos ko ang sarili sa pag-aaral at masusing pagsusuri sa lahat ng nagaganap sa silong ng langit.

<sup>14</sup> Mabigat ang gawaing bigay ng Diyos sa mga anak ng tao! Minasdan ko ang lahat ng nagaganap sa ilalim ng araw, ngunit walang katuturan ang lahat, lahat ay paghahabol sa hangin. <sup>15</sup> Hindi na mai-tutuwid ang baluktot; ni mapapalitan ang lahat ng kulang.

<sup>16</sup> Sinabi ko sa sarili: “Napalago ko at napalaganap ang karunungan, higit sa sinumang naunang naghari sa Jerusalem at lubos kong naranasan ang karunungan at kaalaman. <sup>17</sup> Iniukol ko ang aking puso sa paghahambing ng karunungan sa kahangalan at kalokohan, at nalaman kong paghahabol din ito sa hangin.

<sup>18</sup> Sapagkat habang nagiging mas marunong ka, lalo namang dumarami ang iyong mga lumbay, at habang mas marami kang natututuhan, lalo kang nahihirapan.

paniniwala ay limutin o huwag pansinin ang mga nagaganap sa mundong ito kung saan ang lahat ay pawang ilusyon, pero hindi ganito ang kalagayan ni Ecclesiastes. Tulad ng isang mabuting Judio, nakaugat siya sa katotohanan; nabubuhay siya sa panahong walang alitan at wala ring mga propeta o dakilang pag-asa. Sa ganitong kalagayan, karunungan ang huwag pansinin ang mga ilusyon ng aktibismo.

*Sa ilalim ng araw*: uulitin ang mga salitang ito na parang sagot sa kanta: nagtatrabaho nang mabigat ang tao at dumaraang parang anino, samantalang naroon pa rin ang araw at di nagbabago. Ang araw ay parang larawan ng Diyos na nananatili at mag-isang gumagawa na nakatanaw sa kawalang-hanggan (3:14).

*Pagdami ng natututunan mo, pagdami ng pagdurusa mo*. Ganito ring kabalisan ang nasa mundo ngayon. Tinitiyak sa atin ng mga tagapagtaguyod ng agham na palalayain ng pag-unlad ang tao mula sa lahat ng masama. Nawala sa ating siglo ang ganitong katiyakan: ang pag-unlad ay hindi daan patungo sa maalwang buhay, ang tao ay alipin ng sariling utak at kaalaman, napipilitan siyang akuin ang mga kahihinatnang nagiging mas kakila-kilabot araw-araw; hindi man alam ng tao ang daan, hindi siya makahinto.

**Mga walang-saysay na kasiyahan**

**2** • <sup>1</sup> Sinabi ko sa aking sarili: “Susubukan kong magpakasaya, titikman ang kaligayahan!” Ngunit natuklasan ko na wala rin itong saysay. <sup>2</sup> Kahangalan ang tumawa! Tungkol naman sa kasiyahan, ano ang silbi nito? <sup>3</sup> Inisip kong bigyang-lugod ang aking katawan sa pamamagitan ng alak habang naghahanap naman ng karunungan ang aking puso. Kaya ipinaubaya ko ang sarili sa kalokohan para malaman kung ano ang mabuting gawin ng tao sa ilalim ng araw sa buong buhay niya.

<sup>4</sup> Gumawa ako ng mga dakilang bagay: nagtayo ng mga bahay at nagtanim ng mga ubas. <sup>5</sup> Nagtayo ako ng mga halaman at mga hardin, at nagtanim ng lahat ng uri ng namumungang punungkahoy. <sup>6</sup> Nagtayo ako ng mga ipunan ng tubig para diligin ang aking taniman. <sup>7</sup> Bumili ako ng mga alipin bukod pa sa mga aliping ipinanganak sa aking sambahayan. May malalaki akong tupahan at bakahan kaysa sinumang nauna sa akin sa Jerusalem. <sup>8</sup> Nagkaroon ako ng mga pilak at ginto – na yaman ng mga hari at mga bansa. May mga mang-aawit ako at koro, pati na ang pinakanakalulugod sa mga lalaki.

<sup>9</sup> Naging dakila ako, higit pa sa lahat ng nauna sa akin sa Jerusalem, nang hindi nawawala ang karunungan sa akin. <sup>10</sup> Hindi ko ipinagkait sa aking sarili ang lahat ng ninanasa ng aking mga mata, ni ipinagkait sa aking puso ang anumang kasiyahan. Nasiyahan ako sa lahat kong ginawa, at ito na ang aking gantimpala.

• **2.1** *At kinamuhian ko ang trabahong ginawa ko.* Nahirapan si Ecclesiastes na isiping wawaldas lamang ng iba ang ating pinaghirapan. Subalit nauunawaan din niya na *wala siyang napalang anuman sa ilalim ng araw*, walang kahit ano na hindi saklaw ng kamatayan.

*Nag-aalala tayo sa kinabukasan.* Madali tayong makakakita roon ng isang palagiang pag-iwas ng ating buhay: lagi nating minamadali ang paghahanda para sa isang bagong yugto ng ating buhay, mas matatag, mas kasiya-siya, at marahil pagreretro, pero hindi natin maiwasan ang pagkabagot. Ilan na ang nama-

<sup>11</sup> Ngunit inisip-isip ko ang lahat kong nakamit sa aking mga ginawa at ang lahat ng pagod na kalakip nito, at nalaman kong wala palang katuturan ang lahat at paghahabol lamang sa hangin. Walang mapapalang anuman sa ilalim ng araw.

<sup>12</sup> Ipinasya kong ihambing ang karunungan sa kalokohan at kabaliwan, at naisip ko: “Ano kaya ang gagawin ng hahalili sa akin bilang hari?” (Alam natin ang kanyang ginawa!)

<sup>13</sup> Naunawaan kong mas kapaki-pakinabang ang karunungan kaysa kalokohan, gaya ng mas mabuti ang liwanag kaysa dilim ayon sa kasabihang: <sup>14</sup> May mga mata sa kanyang ulo ang marunong, samantalang naglalakad naman sa dilim ang hangal.

Ngunit naintindihan ko ring pareho lamang pala ang kapalaran ng dalawa. <sup>15</sup> Kaya naisip ko: “Kung ang sinapit ng hangal ang siya ko ring magiging kapalaran, para saan pa ang aking karunungan?” At naisip kong pati ito ay wala ring katuturan. <sup>16</sup> Wala ring magugunita sa marunong gaya ng sa hangal: kapwa sila malilimot sa mga araw na darating. Bakit pareho ang kamatayan ng marunong at ng hangal?

<sup>17</sup> Kaya kinamuhian ko ang buhay sa pagkakita kong mali ang lahat ng nagaganap sa ilalim ng araw: lahat ay walang katuturan at pawang paghahabol sa hangin. <sup>18</sup> Kinamuhian ko ang lahat ng pinaghirapan ko sa ilalim ng araw, na iiwan ko sa aking kahalili. <sup>19</sup> Sino ang nakaaalam kung magiging hangal siya o

matay pagkatapos na pagkatapos nilang magretiro sapagkat wala na silang dahilan pang magpunyagi at mabuhay!

*Magiging kapareho ng sa hangal ang aking kapalaran.* (15). Ito ang pinakapuso ng pagsusuri sa pag-iral ng tao. Hindi lamang mga Judio kundi lahat ng tao sa lahat ng bansa ang umaasa sa katarungan ng Diyos, at lagi nating nakikita ang mga palatandaan nito sa mga pangyayari, maliit man o malaki. Pero pansamantala lamang ang pagbibigay-kasiyahan nito: ang aklat ni Ecclesiastes, gaya ng kay Job at ng kay Sirac, ay sa panahong hindi mapangahasan, at walang kasiyahan, na maniwala sa muling pagkabuhay.

marunong? Gayunma'y magiging panginoon siya ng lahat kong naisakatuparan sa sarili kong pagsisikap at karunungan: <sup>20</sup>ito man ay wala ring katuturan.

At nagsimula akong panghinaan ng loob sa lahat kong pinaghirapan sa ilalim ng araw. <sup>21</sup>Sapagkat narito ang isang lalaking nagtrabaho nang buong karunungan, kaalaman at kahusayan, at iiwan lamang niya ang lahat sa isang wala namang ginawa para rito. Wala itong katuturan at isang malaking kasawian. <sup>22</sup>Kayat ano ang pakinabang ng tao sa lahat niyang gawain at dibdibang paghahanap sa ilalim ng araw? <sup>23</sup>Lahat ng araw niya'y kalungkutan ang dulot, lahat ng gawa niya'y kapighatian ang hatid. At ni hindi man lamang makapagpahinga nang panatag sa gabi: ito man ay wala ring katuturan.

<sup>24</sup>Wala nang mas bubuti pa para sa tao kundi ang kumain at uminom at magkaroong-kasiyahan sa kanyang trabaho. Nauunawaan kong galing din ito sa kamay ng Diyos. <sup>25</sup>Pagkat sino ang makakain o masisiyahan kung wala siya?

<sup>26</sup>Binibigyan niya ng karunungan, kaalaman at kagalakan ang nakalulugod sa kanya. Ngunit ibinibigay naman niya sa makasalanan ang gawaing mag-ipon ng ibibigay sa nakalulugod sa Diyos: ito man ay wala ring katuturan at paghahabol lamang sa hangin.

### May panahon ang lahat

**3** • <sup>1</sup>May panahon para sa lahat, at may panahon para sa bawat pangyayari sa ilalim ng langit:

<sup>2</sup>Panahon sa panganganak, panahon

sa pagkamatay; panahon sa pagtanim, panahon sa pagbunot.

<sup>3</sup>Panahon sa pagpatay, panahon sa pagpapagaling; panahon sa paggiba, panahon sa pagtatayo.

<sup>4</sup>Panahon sa pag-iyak, panahon sa pagtawa; panahon sa pagluluksa, panahon sa pagsasayaw.

<sup>5</sup>Panahon sa paghahagis ng bato, panahon sa pagtitipon ng mga bato; panahon sa pagyakap, panahon sa pagpipigil na yumakap.

<sup>6</sup>Panahon sa paghahanap, panahon sa pagkawala; panahon sa pagtatabi, panahon sa pagtatapon.

<sup>7</sup>Panahon sa pagpunit, panahon sa pananahi; panahon sa pananahimik, panahon sa pagsasalita.

<sup>8</sup>Panahon sa pag-ibig, panahon sa pagkamuhi; panahon sa digmaan, panahon sa kapayapaan.

<sup>9</sup>Ano ang pakinabang ng tao sa lahat niyang pagpapakahirap?

<sup>10</sup>Sa wakas, isinaalang-alang ko ang gawaing bigay ng Diyos sa mga anak ng tao. <sup>11</sup>Bawat isa'y ginawa niya ayon sa panahon nito, ngunit inilagay din niya ang kawalang-hanggan sa kanilang mga puso bagamat hindi mauunawaan ng tao ang gawa ng Diyos mula sa simula hanggang sa wakas.

<sup>12</sup>Alam kong wala nang bubuti pa para sa kanya kundi ang maghanap ng kasiyahan at kagalingan habang siya'y nabubuhay. <sup>13</sup>Ang kumain, uminom at magkaroong-kasiyahan sa kanyang gawain ay regalo ng Diyos.

<sup>14</sup>Alam kong nananatili magpakailanman ang lahat na ginagawa ng Diyos;

• **3.1** Pansinin ang mga bersikulo 11-14 na ipinaliwanag natin sa Introduksyon.

Sa sumusunod na mga kabanata, tinitingnang sunud-sunod ni Ecclesiastes ang lahat ng aspekto ng kalagayan ng tao, mula sa pinakatiyak: ang kamatayan. Winawasak ng kamatayan ang lahat ng ilusyon ng taong nagsisikap lumimot sa kawalan ng kabuluhan ng kanyang buhay.

*Nangyayari pa ang nangyari na.* Tingnan ang sinabi tungkol sa 1:10. Kayat kung mawawasak ang

lahat ng itinatayo ng tao, ano'ng matitira sa kanya? Matatanggap nating tayong lahat ay mamamatay, at hindi kakatwang magpatuloy sa pag-iral ang mundo. Pero imposibleng isiping balang araw, lahat ay hihinto at mamamatay magpakailanman. At ang ganitong pananaw lamang ang ibinibigay sa atin ng materyalistang pananaw tungkol sa sanlibutan. Wala ni isang matitira na maka-kaalalang umiral ang mga tao na nagpakasakit at nagmahal: walang makahaharap sa ganitong kahihinatnan.

walang maidadagdag dito, wala ring mababawas. At itinadhana ng Diyos na magkaroong-pitagan ang tao sa kanya.

<sup>15</sup> Nangyayari pa ang nangyari na; nangyari na ang mangyayari pa; ibinalik ng Diyos ang lumipas na. <sup>16</sup> Nakita ko rin sa ilalim ng araw ang kasamaan sa halip ng katarungan, ang masama sa lugar ng matuwid. <sup>17</sup> At sinabi ko sa sarili: “Hahatulan ng Diyos ang matuwid at ang masama pagkat may panahon para sa bawat bagay at may hatol para sa bawat gawa.”

• <sup>18</sup> Ngunit naisip ko rin tungkol sa mga tao: “Gusto silang subukin ng Diyos at ipakita sa kanilang hayop din sila.”

<sup>19</sup> Sapagkat iisa ang kahihinatnan ng tao at ng hayop: kamatayan para sa bawat isa. Pareho ang kanilang espiritu; hindi nakahihigit ang tao sa hayop; pagkat lumilipas nga ang lahat gaya ng hangin. Ito rin ay walang katuturan. <sup>20</sup> Kapwa sila papunta sa isang lugar, kapwa galing sa alabok at sa alabok babalik.

<sup>21</sup> Sino ang nakaaalam kung pumapailanlang pataas ang espiritu ng tao at bumababang pa-lupa ang espiritu ng hayop? <sup>22</sup> Kaya naunawaan kong ang pinakamabuti para sa tao ay ang maging maligaya sa kanyang trabaho pagkat iyon ang kanyang kapalaran. Pagkat sino ang makapagpapakita sa kanya ng mangyayari sa kabila?

**4** <sup>1</sup> Pinag-isipan ko rin ang maraming pang-aapi sa ilalim ng araw: ang luha ng mga sinisikil na walang sinumang umaaliw, ang karahasan ng mga maniniil na walang sinumang pumipigil.

<sup>2</sup> Mas mapalad pa ang mga patay dahil sa patay na sila kaysa mga buhay na kailangan

pang mabuhay. <sup>3</sup> At mas mapalad pa kaysa kanila ang di pa isinisilang at hindi pa nasaksihan ang mga kasamaang ginagawa sa ilalim ng araw.

<sup>4</sup> Nakita kong bunga lamang ng kompetensiya ng isa't isa ang lahat ng pagpupunyagi at lahat ng tagumpay. Ito rin ay walang katuturan at paghahabol sa hangin.

<sup>5</sup> Nakahalukip ang hangal at kinakain ang sariling laman. <sup>6</sup> Ngunit mas mainam ang kalahating dakot na pahinga kaysa sandakot na pagpapakahirap at paghahabol sa hangin.

<sup>7</sup> May nakita pa akong walang saysay na bagay sa ilalim ng araw: <sup>8</sup> isang taong nag-iisa, walang anak ni kapatid, walang tigil sa pagtrabaho, di magkaroong-kasiyahan sa kanyang kasakiman sa yaman: “Para kanino ako nagtatrabaho at pinagkakaitan ng kasiyahan ang aking sarili?” Ito man ay wala ring kabuluhan at masamang negosyo.

<sup>9</sup> Mas maligaya ang dalawang magkasama kaysa nag-iisa pagkat mas malaki ang kita sa ginagawa nilang dalawa, <sup>10</sup> at kapag nabuwal ang isa, may kasama siyang agad na magbabangon sa kanya. Sawimpalad ang nag-iisa at walang magbabangon sa kanya. <sup>11</sup> At mas ma-init kung may kasiping sa higaan; nagtitiis ng ginaw ang nag-iisa. <sup>12</sup> Malulupig ang nag-iisa, ngunit makalalaban ang dalawa; hindi madaling mapatid ang sinulid na may tatlong hibla.

<sup>13</sup> Mas mabuti pa ang isang kabataang dukha at marunong kaysa isang hangal na matandang haring ayaw makinig sa payo. <sup>14</sup> Maaari pa siyang manggaling sa bilangguan at maluklok sa trono kahit ipinanganak na dukha sa kanyang kaharian. <sup>15</sup> Nakita kong lahat ng nabubuhay sa ilalim ng araw ay kumampi sa kabataang humalili sa hari, at di mabilang ang mga pumanig sa kanya. <sup>16</sup> Ngunit sa darating ay hindi makukuntento sa kanya. Ito ma'y wala ring katuturan; bale-wala at paghahabol lamang sa hangin.

#### Mga kasabihan ng marunong

<sup>17</sup> Maging maingat sa pagpunta sa Bahay ng Diyos. Mas mainam na alay ang pakikinig kaysa pag-aalay ng mga hangal; hindi nila alam ang kasamaang kanilang ginagawa.

• 18. *Pareho ang kanilang espiritu ...* (19). Tingnan ang Pangangaral ng bibliá 83. Unawain natin na hindi pa naipahahayag ng Diyos ang kapalaran ng tao pagkamatay, at huwag nating sabihin gaya ng iba na namamatay kasama ng katawan ang kaluluwa o espiritu ng tao. Sa Bagong Tipán, ang *kaluluwa* ay mangahulugan ng personang hindi namamatay (Mt 10:28).

*Sino'ng nakakaalam?* Kahit na sa mga sumasampalataya sa atin ngayon, karaniwa'y hindi pa rin kanyang wasakin ng ating pananampalataya ang likas na pagkatakot sa kamatayan. Sa sarili nating karanasan, naiiwan tayong naguguluhan sa pagyao ng ating mga mahal sa buhay at sa katiyakan ng mismong kamatayan natin.

**5** <sup>1</sup>Huwag maging mapusok at padalus-dalos sa pagsasalita sa harap ng Diyos, pagkat nasa langit ang Diyos at ikaw ay nasa lupa. Kaya pauntiin mo ang iyong mga salita.

<sup>2</sup>Sapagkat nagbubuhay sa pagkabalisa ang mga panaginip at sa napakaraming salita ang hangal na pangako.

<sup>3</sup>Kapag nangako ka sa Diyos, huwag mong ipagpaliban ang pagtupad niyon pagkat di niya kinalulugdan ang mga hangal. Tuparin mo ang iyong ipinangako.

<sup>4</sup>Mabuti na ang huwag mangako kaysa di tuparin iyon.

<sup>5</sup>Iwasan ang pagkakasala dahil sa pangako, na sasabihin pagkatapos sa ministro ng Diyos na isang pagkakamali lamang iyon. Bakit mo gagalitin ang Diyos dahil lamang sa iyong sinabi at wawasakin mo ang gawa ng iyong kamay?

<sup>6</sup>Sa malaking pangarap at maraming salita nagmumula ang kawalang-saysay. Kayat matakot ka sa Diyos.

<sup>7</sup>Kung makita mong inaapi ang dukha at ipinagkakait ang katuwiran at katarungan sa probinsya, huwag kang magtaka. Nagmamasid sa isang mataas na punong bayan ang isang mas nakatataas pa, at may isang nakatataas pa sa dalawa ang nagmamasid sa kanila. <sup>8</sup>Sa ani ng lupa nakikinabang ang lahat, at pinaglilingkuran ng hari ang lupain.

<sup>9</sup>Hindi masisiyahan sa pera ang sinumang umiibig dito. Walang sapat na kinikita ang umiibig sa kayamanan. Walang saysay iyon.

<sup>10</sup>Kapag sagana sa mabubuting bagay, sagana rin sa kumakain. At ang pakinabang ng may-ari ay ang magmasid.

<sup>11</sup>Mahimbing ang tulog ng manggagawa, kaunti o marami man ang kanyang kinain. Ngunit di nakakatulog ang mayamang busog.

<sup>12</sup>May natuklasan akong malaking kasamaan sa ilalim ng araw: ang kayamanang inimpok ng mayaman para sa kanyang sariling kapahamakan. <sup>13</sup>Mawawala ang kanyang kayamanan minsang magkamali sa negosyo; wala siyang maiiwang anuman sa kanyang magiging anak.

<sup>14</sup>Hubad siyang nanggaling sa sinapupunan ng kanyang ina, hubad din siyang babalik. Wala siyang madadalang anuman sa mga naging bunga ng kanyang pagpapagal.

<sup>15</sup>Isa rin itong grabeng kasamaan. Kung panong dumating siya, aalis siyang gayon. Kayat ano ang napala nito sa ginawa niyang paghahabol sa hangin? <sup>16</sup>Bakit kumain siya sa dilim sa buong buhay niya na may malaking kalungkutan, paghihirap at pagkabagabag?

<sup>17</sup>Ito ang nakita kong mas angkop para sa tao: ang kumain, uminom at magpakaligaya sa

lahat ng trabahong ginawa niya sa ilalim ng araw sa panahong bigay sa kanya ng Diyos; ito ang kanyang gantimpala. <sup>18</sup>Isang regalo mula sa Diyos kung binibigyan siya ng pagkain at kaluwagan ng pagsasaya sa kanyang gawain. <sup>19</sup>Hindi man lamang niya pinag-isipan kung gaano pa siya katagal mabubuhay habang pinupuspos siya ng ligaya ng Diyos.

**6** <sup>1</sup>May nakita pa akong isang napakasama sa ilalim ng araw: ang taong nagtataglay ng malaking kayamanan, ari-arian, karangalan at lahat ng maaari pa niyang hangarin; <sup>2</sup>ngunit di ipinahintulot ng Diyos na pakinabangan niya ang mga iyon; sa halip iba ang nakinabang. Napakasakit niyon at napakawalang-katuturan.

<sup>3</sup>Ano kayat may sandaang anak ang tao at nabuhay siya nang maraming taon ngunit di natikman ang kaligayahan at wala ni sariling libingan! Sasabihin kong mas masuwerte pa ang ipinanganak na wala sa panahon. <sup>4</sup>Dumating siyang walang kabuluhan at pauwi sa kadiliman, at sa kadiliman matatago ang kanyang pangalan. <sup>5</sup>Hindi siya nakakita ng araw, ni nakabatid kung ano ang liwanag. Ngunit mas nakapaghinga siya kaysa sa taong iyon. <sup>6</sup>Kung nabuhay man siya nang dalawang libong taon ngunit di nakatikim ng ligaya, di ba't kapwa rin sila patungo sa iisang lugar?

<sup>7</sup>Nagtatrabaho ang tao para may makain, ngunit wala siyang kabusugan.

<sup>8</sup>Mas mayroon ba ang matalino kaysa hangal? Ano'ng kabutihan ng kaalaman sa dukhang ang hinaharap ay mga pangangailangan?

<sup>9</sup>Wari bang mas mabuti ang nakikita ng mata kaysa hinahangad ng puso. Iyan ma'y walang katuturan at paghahabol sa hangin.

<sup>10</sup>Hinalagahan na ang lahat at alam ang kayamanan ng tao; hindi siya maaaring makipagtalo sa mas malakas.

<sup>11</sup>Kayraming salita, kaylaking kawalang-saysay; ano ang mapapala rian? <sup>12</sup>Sino ang nakaaalam kung ano ang mabuti para sa tao sa mga araw ng kanyang walang kuwentang buhay na parang aninong lumilipas? Sino ang makapagsasabi sa kanya kung ano pa ang mangyayari sa ilalim ng araw kapag wala na siya?

**7** <sup>1</sup>Mas mabuti pa ang pangalang may dangal kaysa mabangong langis. Kayat mabuti pa ang araw ng kamatayan kaysa araw ng kapanganakan.

<sup>2</sup>Mabuti pa ang pumunta sa bahay ng naglululuxa kaysa sa bahay ng nagpipista sapagkat iyon ang wakas ng lahat at laging nagpapalaala ito sa mga buhay. <sup>3</sup>Mas mabuti ang

lungkot kaysa tuwa, dahil sa lunas ng kaluluwa ang malungkot na mukha. <sup>4</sup>Nasa bahay na may luksa ang puso ng marunong at nasa bahay na may pista naman ang puso ng mangmang.

<sup>5</sup>Mas mabuting makinig sa bulyaw ng marunong kaysa awit ng hangal. <sup>6</sup>Parang lagutok ng mga tinik sa apoy habang nagluluto ang halakhak ng hangal.

<sup>7</sup>Nagiging hangal ang marunong dahil sa paniniil; at binubulok ng suhol ang kanyang puso.

<sup>8</sup>Mas mabuti ang makatapos kaysa magsimula; ang tiyaga kaysa pagkainip ng mapagmataas.

<sup>9</sup>Huwag sumamâ agad ang iyong loob pagkat nasa sinapupunan ng hangal ang samaan ng loob.

<sup>10</sup>Huwag kang magtanong kung bakit mas mabuti ang mga nagdaang panahon kaysa kasalukuyan. Hindi dikta ng karunungan ang ganayang tanong.

<sup>11</sup>Singhalaga ng pamana ang karunungan. Grasya ito sa mga sinisikatan ng araw. <sup>12</sup>Kung proteksyon ang pera, gayundin ang karunungan. Ngunit ito ang kabutihan ng karunungan: binubuhay niya ang marunong.

<sup>13</sup>Tingnan ang gawa ng Diyos. Sino'ng makapagtutuwid sa niliko niya? <sup>14</sup>Maging maligaya sa araw ng kasaganaan at magdilidili sa araw ng kalungkutan. <sup>15</sup>Parehong kaloob ng Diyos ang dalawang ito at di alam ng tao ang magaganap sa huli.

<sup>16</sup>Huwag maging napakatuwid o napakatalino, at baka makasira iyan sa iyong sarili. <sup>17</sup>Huwag maging napakasama o napakahangal, baka mamatay kang di mo pa panahon.

<sup>18</sup>Mas mabuting hawakan ang isa at huwag bitiwang iba. Inaangkuhan kapwa ng taong may takot sa Diyos ang mga ito.

<sup>19</sup>Pinalalakas ng karunungan ang marunong. Malakas pa ito sa sampung tagapamahala ng lunsod. <sup>20</sup>Walang matuwid na tao sa mundo na laging kabutihan ang ginagawa at di nagkaka-sala.

<sup>21</sup>Huwag pakadibdin ang lahat ng naririnig mo; baka marining mo ang iyong aliping nagsasalita ng masama tungkol sa iyo. <sup>22</sup>Batid mong maraming beses ka ring nagsalita ng di mabuti sa kapwa mo!

<sup>23</sup>Matapos suriing mabuti ang lahat ng ito'y sinabi ko: "Magiging marunong ako!" <sup>24</sup>Ngunit

mas malayo ang karunungan kaysa alinman, at napakalalim nito! Sino ang makatutuklas nito?

<sup>25</sup>Pinagsikapan kong alamin, pag-aralan at hanapin ang karunungan at katwiran, kayat nakita kong kahangalan ang kasamaan at kalokohan ang katangahan.

• <sup>26</sup>Natagpuan kong mas mapait ang babae kaysa kamatayan. Isang patibong ang babae; bitag ang kanyang puso; at mga kadena ang kanyang mga kamay. Maliligtas sa babae ang kinalulugdan ng Diyos ngunit madadakip ang makasalanan.

<sup>27</sup>Tingnan ang natuklasan ko – sabi ng Guro – pagkatapos suriing isa-isa ang mga iyon, para maunawaan ko, <sup>28</sup>naghahanap ako ngunit wala pang natutuklasan; may natatagpuan akong isang lalaki sa sanlibo pero walang babae sa kanilang lahat.

<sup>29</sup>Tingnan ang natuklasan ko: ginawang matuwid ng Diyos ang tao, ngunit nawala sila sa kanilang mga akala.

**8** <sup>1</sup>Sino ang katulad ng marunong? Sino pa ang makalulutas sa problema? Ang karunungan ng tao ang nagpapasaya sa kanyang mukha – pinaaamo ang mabalasik nitong anyo.

<sup>2</sup>Sundin ang utos ng hari alang-alang sa sumpang ipinangako sa harap ng Diyos, at <sup>3</sup>huwag ninyong bale-walain ito. Huwag kang kaagad na lumayo sa kanya; huwag kang magpatuloy sa masamang usapin pagkat gagawin ng hari ang anumang gusto niya. <sup>4</sup>Nasusunod ang salita ng hari. Sino ang makapagtatanong sa kanya: "Ano ba ang ginagawa mo?"

<sup>5</sup>Umiiwas sa gulo ang sumusunod sa kanyang utos. Alam ng marunong ang panahon at ang paghatol – <sup>6</sup>ang panahon ng pagkilos at ang halaga ng lahat.

Kabiguang mabigat ito para sa tao: <sup>7</sup>wala siyang alam sa posibleng mangyayari. Sino ang makapagsasabi sa kanya ng maaaring mangyari? <sup>8</sup>Walang kapangyarihan ang tao sa hini-nga nito; hindi niya mapipigilan ito sa araw ng kamatayan. Walang saysay ang pagsisikap; ni makapagliligtas ang kasamaan sa mga gawa niyon. <sup>9</sup>Ito ang nakita ko; pinag-iisipan ko nga ang lahat na nangyayari sa ilalim ng araw habang pinagkalooban ang tao ng kapangyarihang makapaminsala ng kapwa.

• 7.26 7:26-29: Hindi puwedeng hindi tayo magulat dito. Alalahanin nating ang Biblia ay parehong salita ng Diyos at salita ng tao, salita ng isang

partikular na panahon at kultura. Halos lahat ng teksto ng Biblia ay galing sa karanasan ng mga tao, sa daigdig na halos hindi kinikilala ang "babae."

• <sup>10</sup>Kaya nga nasaksihan ko ang libing ng makasalanan at ang paghugos ng mga tao sa banal na lugar para parangalan siya; nalimutan nila ang kanyang ginawa. Wala ring kabuluhan ito.

<sup>11</sup>Wala agad nangyayari nang gawin ang masama, kayat malakas ang loob ng mga taong gumawa ng masama. <sup>12</sup>Makasandaang beses mang gumawa ng mali ang makasalanan ngunit buhay pa rin ito.

(Alam na alam kong magtatagumpay ang taong matatakutin sa Diyos dahil sa may takot siya sa Diyos. <sup>13</sup>Ngunit walang kaligayahan para sa makasalanan; at dahil sa wala siyang takot sa Diyos, lilipas din siyang parang anino at di magtatagal ang kanyang buhay...)

<sup>14</sup>May isa pang kawalang-katuturang nangyayari sa lupa: may taong banal na tinatratro na parang makasalanan, at may makasalanan naman na pinahahalagahan na parang taong banal. Wala rin itong saysay.

<sup>15</sup>Kayate pinuri ko ang kasayahan; walang liligaya pa para sa tao maliban sa pagkain, paginom at pagpapasarap sa kanyang gawain sa buong buhay niya na ipinagkaloob sa kanya ng Diyos sa ilalim ng araw. <sup>16</sup>Sinikap kong magkaroon ng karunungan, inisip-isip ko ang kalagayan ng tao sa lupa, sa araw o sa gabing natutulog at walang malay. <sup>17</sup>At nakita kong walang tao na nakatuklas sa kabuuan ng gawa ng Diyos – kung anumang mga gawain niya sa ilalim ng araw. Kahit pa magtrabaho nang todo sa paghahanap ang tao, di pa rin niya matutuklasan. At kahit na sabihin pa ng marunong na maalam siya, di pa rin niya iyon natutuklasan.

**9** <sup>1</sup>Pinag-isipan kong lahat ito at ngayon ko nauunawaang nasa Diyos ang matuwid at ang marunong, at lahat ng ginagawa nila. Hindi alam ng tao kung poot o pag-ibig ang nakalaan sa kanya. <sup>2</sup>At ito ang pinakawalang-saysay: lisa ang kapalarang dumarating sa lahat – sa banal at sa makasalanan, sa malinis at sa marumi, sa nag-aalay ng handog at sa hindi. Pare-pareho para sa banal at sa makasalanan, para sa namamanata at sa nagpipigil na mamamanata.

• 8.10 8:10-12: tinutukoy nito ang malaking kahinaan ng lahat ng pangangaral ng kagandahang-asal sa mundong hindi napakarami ng mga santo: ang takot sa pulis lamang ang mabisa. Ngunit kung ayaw ng Diyos na gampanan ang papel ng pulis, sinong magiging tapat (tingnan ang Is 26:9-11)? Sa panahon ng Matandang Tipan, sinang-ayunan ng Diyos na ihayag siya sa gayong paraan, pati ang mga awtoridad-panrelihiyon na nagpaparusa sa ngalan niya. Sasabi-

<sup>3</sup>lisa ang kapalarang sumasapit sa lahat: ito ang kasamaang sumisira sa lahat ng nangyayari sa ilalim ng araw. Iyan ang dahilan kung bakit puno ng kasamaan at kahangalan ang puso ng tao habang nabubuhay siya, kayate pinupuntahan niya ang mga patay. <sup>4</sup>May pag-asa habang kasama siya ng mga buhay; maigi pa ang asong buhay kaysa leong patay. <sup>5</sup>Alam pa naman ng nabubuhay na mamamatay sila; ngunit walang alam ang patay, wala silang natatanggap na gantimpala, maging ang alaala nila'y naglaho. <sup>6</sup>Nalipol na ang kanilang pag-ibig, pagkamuhit at pagkainggit, at wala na silang bahagi sa lahat ng nagaganap sa ilalim ng araw.

<sup>7</sup>Humayo ka; kumain ka at uminom na may galak: ito ang pagpapahalaga ng Diyos sa iyong gawa. <sup>8</sup>Magdamit ng puti at pabanguhan ang ulo.

<sup>9</sup>Tamasahin mo ang buhay kasama ng minamahal mong asawa sa lahat ng araw sa walang-katuturang buhay na ipinagkaloob sa iyo ng Diyos, sapagkat iyan ang laan sa iyo sa buhay at sa gawaing tinutupad mo sa ilalim ng araw.

<sup>10</sup>Tapusin mo na ang iyong mga gawain hanggat kaya mo, dahil sa piling ng mga patay na patutunguhan mo'y walang gawain, walang pagbabalak, walang kaalaman at walang karunungan.

<sup>11</sup>May nakita pa ako sa ilalim ng araw: hindi ang mabilis ang nananalo sa takbuhan o ang malakas sa labanan; hindi sa marunong nauwi ang pagkain ni sa matalino ang kayamanan o sa nag-aral ang pagtanggap, sapagkat may suwerte at malas na umaabot sa lahat.

<sup>12</sup>Ngunit walang malay ang tao sa kanyang panahon; kung paanong nahuhuli sa lambat ang mga isda at sa silo ang mga ibon, nabubulid din ang mga tao sa kamalasang bigla na lamang dumarating sa kanila.

#### Mga kasabihan pa

<sup>13</sup>May pinag-isipan pa akong mabuti sa ilalim ng araw. <sup>14</sup>May isang maliit na bayang kaunti lamang ang nakatira. Ipinasya ng haring salakayin iyon at ipinakubkob, at itayo ang malaking kasangkapang pangkubkob laban doon. <sup>15</sup>Ngunit natagpuan ang isang taong

hin ni Ecclesiastes: “May panahon para sa lahat.” Sa panahong Kristiyano, hinangad ng mga Iglesia na ipagpatuloy ang gayong gawi, na nagbunga ng *Inquisition* at mga giyerang panrelihiyon. Halos nakalipas na ito para sa atin ngunit sa ating naguguluhang mundo, may ilang sumasang-ayon sa mga relihiyong ang buong pamayanan ang namamahala sa pagpaparusa at pagliligpit sa mga lumalabag sa mga batas ng relihiyon at moralidad.

dukha pero marunong, at iniligtas ng kanyang karunungan ang bayan. Ngunit hindi na nalaala pa ang dukhang iyon. <sup>16</sup>Kaya sinasabi ko: “Mas mabuti ang karunungan kaysa lakas”, ngunit hinahamak ang karunungan ng dukha at di pinaniniwalaan ang kanyang mga salita.

<sup>17</sup>Nangingibabaw ang mga salita ng marunong na mahinahong binigkas sa sigaw ng isang namumuno sa mga hangal.

<sup>18</sup>Mas mabagsik ang karunungan kaysa mga armas; malaking kaligayahan ang winawasak ng makasalanan.

**10** <sup>1</sup>Gaya nang pagpapabaho ng mga patay na langaw sa isang tapayan ng mabangong langis, gayundin nagiging mas mabigat ang katiting na kahangalan kaysa karunungan at karangalan.

<sup>2</sup>Ang puso ng marunong ang nag-aakay sa kanya tungo sa katwiran; ang puso ng hangal ang nag-aakay naman sa kanya tungo sa kamalian.

<sup>3</sup>Ipinakikita kahit na sa kalsada ang kahangalan ng hangal dahil sa kanyang walang direksiyong paglakad.

<sup>4</sup>Huwag magdamdam kapag nagalit sa iyo ang pinuno, mga grabeng pagkakamali ang naiiwasan ng hinahon.

<sup>5</sup>Isa pang kasamaang natuklasan ko sa ilalim ng araw: ang pagkakamali ng mga pinuno.

<sup>6</sup>Itinatampok nga ang hangal at ibinababa ang marurunong. <sup>7</sup>Nakakita ako ng mga aliping sakay sa kabayo habang naglalakad na parang alipin ang mga prinsipe.

<sup>8</sup>Puwedeng mahulog sa patibong ang humuhukay doon at puwedeng matuklaw ng ahas ang bumubutas ng pader.

<sup>9</sup>Puwedeng mabagsakan ng mga bato ang naghuhukay noon at puwedeng masugatan ang nagsisibak ng troso.

<sup>10</sup>Kailangang malakas ang bagsak ng palakol kung mapurol ito at di naihahasa; dunong ang tawag sa bentaha ng paghahasa. <sup>11</sup>Kapag tumangging magayuma ang ahas at nanuklaw ito, ano ang silbi ng manggagayuma?

<sup>12</sup>Mapagmahal ang mga salitang lumalabas sa mga bibig ng marunong, ngunit ang mga bibig ng hangal ang nakasisira sa kanya. <sup>13</sup>Nagsisimula sa kahangalan ang kanyang talumpati at nagwawakas na puno ng kalokohan. <sup>14</sup>Bayaan siyang magsalita!

Halos tiyak na idinagdag na lamang pagkatapos ang mga salitang inilagay natin sa loob ng panaklong sa berso 12, sapagkat ang mga mananampalataya ng panahong iyon ay masisindak sa gayong pag-aalinlangan sa gantimpala at parusa ng Diyos.

(Hindi alam ng tao kung ano ang posibleng mangyayari, at sino'ng magsasabi sa kanya kung ano ang sasapitin niya?)

<sup>15</sup>Kinaiinipan ng hangal ang anumang gawa; ni di niya alam ang kalsada papuntang kabayanan.

<sup>16</sup>Sayang ka, O lupa! kung binata ang iyong tagapamahala at mga prinsipeng nagpipista sa umaga. <sup>17</sup>Masuwerte ka, O lupa kapag may hari kang dakila at ang mga prinsipe ay nagsisikain sa tamang oras, gaya ng marapat sa mga mandirigma, sa halip na maglasing.

<sup>18</sup>Lumulundo ang kisame dahil sa katamaran ng mga bisig, at tumutulo ang bubong dahil sa kapabayaang ng mga kamay.

<sup>19</sup>Naghahanda ng pagkain para mabusog at ibinibigay ng alak ang sigla ng buhay, samantalang pera ang sagot sa lahat ng bagay.

<sup>20</sup>Huwag mong sumpain ang hari kahit na sa isip lamang, at huwag mong isumpa ang mayaman sa pagkakahiga mo sa iyong kuwarto, sapagkat ikukuwento ng mga ibon sa himpapawid ang sinasabi mo at ipapahayag ng mga tagapagbalitang lumilipad.

**11** <sup>1</sup>Ihagis sa tubig ang iyong tinapay at paglipas ng takdang panahon muli mo itong matatagpuan. <sup>2</sup>Ibahagi sa pito o kahit pa sa walo ang ari-arian mo sapagkat di mo batid kung anong kamalasan ang sasapit sa lupa.

<sup>3</sup>Kapag makapal ang mga ulap, noon umulan sa lupa, at kapag paharap sa timog o hilaga ang tumba ng punungkahoy, doon siya hihiga.

<sup>4</sup>Hindi maghahasik ang nakatingin lamang sa hangin at hindi mag-aani ang nakatingin lamang sa mga ulap.

<sup>5</sup>Gaya ng di mo pagkaalam kung paanong pumapasok ang hininga sa mga katawang nasa sinapupunan ng ina, hindi mo rin mauunawaan ang gawa ng Diyos na lumikha sa lahat ng bagay.

<sup>6</sup>Magpunla ka sa umaga at huwag patigilin ang iyong kamay sa hapon sapagkat di mo alam kung alin sa dalawang ito ang mas magaling. Paano kung lumabas na parehong magaling ang dalawa?

### **Kayat patungo ang tao sa kanyang tahanang walang-hanggan**

• <sup>7</sup>Kawili-wili ang liwanag, at mabuti para sa mata ang makakakita sa araw.

• **11.7 Kawili-wili ang liwanag.** Dito nagsisimula ang mga kahanga-hangang salita na pumupuri sa buhay. Hindi alam ni Ecclesiastes kung paano ipangangatwiran ang pagkilos ng Diyos pero nadi-diskubre niya ang Diyos sa kaayusan ng sanlibutan.

<sup>8</sup>Maraming taon man mabuhay ang tao, kamtin nawa niya ang lahat ng kaligayahan sa mga iyon, iniisip niya na magiging marami ang madidilim na araw at walang kahulugan ang lahat na darating pa.

<sup>9</sup>Magsaya ka, binata, sa iyong kabataan, at nawa'y bigyan ka ng ligaya ng iyong puso habang bata ka pa; sundin ang gusto mo at tuparin ang iyong mga pangarap ngunit alalahaning hahatulan ng Diyos ang lahat ng ginagawa mo.

<sup>10</sup>Itaboy ang lungkot na galing sa puso mo at ang kirot na galing sa laman mo, sapagkat di magtatagal ang kabataan at ang itim na buhok.

**12** <sup>1</sup>Alalahanin ang Lumikha sa iyo habang bata ka pa, bago dumating ang panahon ng kalungkutan kung kailan sasabihin mong: "Wala itong kasiyahang naidulot sa akin,"

<sup>2</sup>at bago mawalan ng liwanag ang araw, buwan at mga bituin, bago magtipong muli ang mga ulap pagkaulan.

<sup>3</sup>Sa araw ng panginginig ng mga tagapag-ingat ng bahay, kapag yumuko ang mga mandirigma at huminto sa paggawa ang mga nasa gilingan dahil sa iilan na lamang sila, kapag naging takipsilim para sa mga nakasungaw sa bintana <sup>4</sup>at sarado ang mga pinto at humina ang ingay ng gilingan, huminto sa paghuni ang langay-langayan at napipi ang awit ng ibon, <sup>5</sup>kapag nakakatakot ang mga dalisdis at ang paglakad doon, sa kabila

ng pamumulaklak ng mga punong almen-dro at pagtaba ng mga kuliglig at pamumunga ng mga alkapara na wala namang saysay,

sapagkat patungo na ang tao sa kanyang walang-hanggang tahanan at natitipon sa kalye ang mga tagapagluksa,

<sup>6</sup>bago mapatid ang pilak na kadena at mabasag ang gintong lampara,

bago mawasak ang timba sa balon o ang gulong sa gilingan,

<sup>7</sup>bago bumalik ang alikabok sa pinagmulang lupa at ang hininga naman sa Diyos na nagkaloob niyon.

<sup>8</sup>Walang kuwenta, walang kuwenta! Nagsasalita ang Guro: walang kuwenta ang lahat!

<sup>9</sup>Bukod sa pagiging marunong, nagturo rin ng karunungan si Cohelet sa bayan; nakinig siya, nag-aral at nagsaayos ng maraming kasabihan.

<sup>10</sup>Nagsikap ang Guro na sumulat sa kawiliwiling estilo at matapat sa pagpapahayag ng mga salita ng katotohanan.

<sup>11</sup>Tari ang mga salita ng marunong, para bang nakabaong mga pako ang natipon nilang kasabihang iniregalo ng iisang Pastol.

<sup>12</sup>Anak ko, huwag kang lumampas. Walang wakas ang pagsulat ng maraming aklat at nakakapagod naman ang puspusang pag-aaral.

<sup>13</sup>Konklusyon ng bawat nasabi na: Matakot sa Diyos at sundin ang kanyang mga utos, sapagkat dito lamang nananangan ang tao. <sup>14</sup>Hinahatulan ng Diyos ang lahat ng gawa, lahat ng nakatago, maging mabuti man ito o māsama.

---

Walang alinlangang isa itong kaayusang dapat isaalang-alang, pero sinasabi niyang ang kagandahan ng kalikasan ay nag-aanyaya sa tao na maging malikhain at bigyang-kasiyahan ang kanyang mga pagnanasa. Maaaring ikagulat natin ang pinapamumutawi sa mga labi ni Ecclesiastes ng maraming tagapangaral: "Isaisip ang kamatayan at takasan ang kaligayahan ng mundo!" Ang narito'y pasasalamat at panawagan sa kalayaan.

*Alalahanin ang inyong Maykapal habang kayo'y bata pa.* Ang panahon ng pagdulog sa Diyos ay hindi

kung lipas na ang ating lakas at mga kasiyahan: "wala nang mangingibig ang magandang babae, pumasok na siya sa kumbento." Pero bakit natin aalalahanin ang ating Maykapal? Sapagkat ang pag-alalang ito, na unti-unting nagiging isang presensya para sa atin, ay isa sa mga kinakailangan para tayo lumigaya. Hindi naapektuhan ng kapaitan ng katandaan ang mga pumili sa Diyos sa mga araw ng kanilang kabataan. Madarasal nila hanggang wakas ang mga salita ng Salmo 42: *Aakyat ako sa Diyos, ang kagalakan ng aking kabata a a*